

Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida tasviriy sanʼat darslarini samarali tashkil etish texnologiyalari (5–7-sinflar misolida)

Boboniyozova Roziya Mirsalim qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy sanʼat va muhandislik grafikasi” kafedrası oʻqituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumiy oʻrta taʼlim maktablarida 5–7-sinflarda tasviriy sanʼat fanini oʻqitish samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik texnologiyalar va usullar tahlil qilinadi. Maqolada interfaol dars metodlari, loyiha asosida oʻqitish, guruh ishlari va texnologik vositalardan foydalanish orqali oʻquvchilarning ijodiy koʻnikmalari va estetik tafakkurini rivojlantirish imkoniyatlari koʻrib chiqiladi. Shuningdek, dars jarayonini optimallashtirish va oʻquvchilarning faol ishtirokini taʼminlash boʻyicha tavsiyalar beriladi.

Kalit soʻzlar: Tasviriy sanʼat, pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, loyiha asosida oʻqitish, ijodiy koʻnikmalar, 5–7-sinf, umumiy oʻrta taʼlim.

Tasviriy sanʼat fani oʻquvchilarning estetik didini, vizual tafakkurini va ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda muhim rol oʻynaydi. Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida 5–7-sinflarda oʻtiladigan tasviriy sanʼat darslari orqali oʻquvchilar rang, shakl, kompozitsiya va texnik uslublarni oʻrganib, mustaqil ijodiy faoliyat koʻnikmalarini shakllantiradi.

Bugungi kunda dars samaradorligini oshirish va oʻquvchilarning qiziqishini ragʻbatlantirishda pedagogik texnologiyalar, xususan interfaol metodlar va loyiha asosida oʻqitish muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar oʻquvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, ularning ijodiy fikrlash va vizual muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Maqolada 5–7-sinf oʻquvchilari misolida tasviriy sanʼat fanini samarali oʻqitish texnologiyalari, dars jarayonini optimallashtirish usullari va oʻquvchilarning ijodiy koʻnikmalarini rivojlantirish boʻyicha amaliy tavsiyalar keltiriladi.

Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida 5–7-sinf oʻquvchilari bilan tasviriy sanʼat fanini oʻqitish samaradorligini oshirishda pedagogik texnologiyalar muhim rol oʻynaydi. Interfaol metodlar, loyiha asosida oʻqitish, guruh ishlari va texnologik

vositalardan foydalanish o'quvchilarning ijodiy tafakkurini, estetik didini va vizual ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Tasviriy san'at darslarida o'quvchilar nafaqat texnik qobiliyatlarni egallaydi, balki rangni idrok etish, shakl va kompozitsiya bo'yicha qaror qabul qilish, proporsiyalar va vizual uyg'unlikni tushunish kabi ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. Shu bilan birga, dars jarayoni o'quvchilarda mustaqil ijodiy faoliyatni shakllantirish, vizual muammolarni hal qilish va o'z fikrini estetik vositalar orqali ifodalash qobiliyatini oshiradi.

Pedagogik texnologiyalarni qo'llash jarayonida o'qituvchi darsni rejalashtiradi va interfaol metodlarni uyg'unlashtiradi. Guruh ishlari o'quvchilarga birgalikda ishlash, fikr almashish va konstruktiv tanqidni o'rganish imkonini beradi. Loyihalar asosida o'qitish metodikasi esa o'quvchilarga o'z ijodiy loyihalarini yaratish va yakuniy natijani taqdim etish orqali mas'uliyat va ijodiy mustaqillikni rivojlantiradi.

Rang, shakl va kompozitsiya bilan ishlash texnologiyalari ham dars samaradorligini oshiradi. O'quvchilarga turli rang kombinatsiyalarini sinab ko'rish, kompozitsiya elementlarini joylashtirish va vizual uyg'unlik yaratish imkoniyatini beradigan mashg'ulotlar ijodiy tafakkurini kengaytiradi. Shu bilan birga, interaktiv doska, multimedia ilovalari va boshqa texnologik vositalar orqali darsni boyitish o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va dars jarayonini qiziqarli qiladi.

O'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda reflektiv mashg'ulotlar ham muhimdir. Har bir ijodiy ishni tahlil qilish, o'z ishini va sinfdoshlarning ishlarini baholash, tanqidiy fikrlash va vizual nazariyani rivojlantirishga yordam beradi. Bu jarayon o'quvchilarni mustaqil qaror qabul qilishga, xatolarni aniqlash va tuzatishga o'rgatadi.

Pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali darslar nafaqat ijodiy, balki integratsiyalashgan tarzda o'tkaziladi. Masalan, tarixiy san'at namunalarini tahlil qilish, turli madaniyatlarning tasviriy san'at elementlarini o'rganish va amaliy mashg'ulotlarda ulardan ilhom olish o'quvchilarning madaniy bilimini va estetik didini rivojlantiradi.

Shuningdek, o'quvchilarni motivatsiya qilish texnologiyalari samaradorlikni oshiradi. Rag'batlantiruvchi vazifalar, ijodiy tanlovlar va ko'rgazmalar o'quvchilarda qiziqish uyg'otadi va ularni faollikka undaydi. Shu bilan birga, individual yondashuv

har bir o'quvchining qobiliyat va ehtiyojlarini hisobga olish orqali ijodiy rivojlanishni ta'minlaydi.

5–7-sinf o'quvchilari bilan ishlashda integratsiyalashgan dars texnologiyalari ham samarali hisoblanadi. Masalan, matematika, biologiya yoki tarix bilan bog'langan tasviriy san'at mashg'ulotlari o'quvchilarning konseptual fikrlashini kengaytiradi va fanlararo bog'liqlikni rivojlantiradi. Shu bilan birga, ijodiy vazifalar orqali o'quvchilar mavzuni amaliy tarzda o'zlashtiradi va o'z fikrini vizual vositalar bilan ifodalaydi.

O'qituvchi darsni rejalashtirishda texnologik vositalarni qo'llash bilan birga, o'quvchilarni mustaqil ishlashga undaydi. Multimedia ilovalari yordamida rang, shakl va kompozitsiya bo'yicha eksperimentlar o'tkazish, o'z ishini rasmiylashtirish va yakuniy natijani baholash imkoniyati yaratiladi. Bu esa ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish bilan birga, o'quvchilarning texnologik savodxonligini oshiradi.

Umumiy olganda, pedagogik texnologiyalarni qo'llash 5–7-sinf o'quvchilarining tasviriy san'at faniga qiziqishini oshiradi, ijodiy ko'nikmalarini rivojlantiradi va dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Innovatsion metodlar, interfaol mashg'ulotlar, texnologik vositalar va reflektiv yondashuvlarning uyg'unligi o'quvchilarning ijodiy tafakkurini kengaytiradi va ularni mustaqil fikrlashga o'rgatadi.

Shu bilan birga, samarali pedagogik texnologiyalarni qo'llash o'qituvchining professional malakasini oshiradi, dars jarayonini optimallashtiradi va maktabdagi tasviriy san'at darslarining sifatini yaxshilaydi. 5–7-sinf o'quvchilari misolida ushbu yondashuvlar o'quvchilarning vizual va estetik savodxonligini rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish va ularning umumiy intellektual rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida 5–7-sinf o'quvchilari bilan tasviriy san'at fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarni qo'llash dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, guruh ishlari va texnologik vositalardan foydalanish o'quvchilarning ijodiy fikrlashini, vizual tasavvurini va estetik didini rivojlantiradi.

Reflektiv mashg'ulotlar va individual yondashuv o'quvchilarda mustaqil ijodiy faoliyatni shakllantiradi, ularning muammolarni hal qilish va o'z fikrini vizual vositalar orqali ifodalash qobiliyatini oshiradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash nafaqat o'quvchilarning ijodiy va estetik ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki dars samaradorligini ham oshiradi.

Natijada, tasviriy san'at fanini samarali o'qitish orqali o'quvchilar o'z ijodiy salohiyatini to'liq ochadi, vizual va estetik savodxonligini rivojlantiradi hamda intellektual va shaxsiy rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatelnosti // *Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka*. – 2017. – №2. – S. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – №1. – S. 131–134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // *Inter education & global study*. – 2024. – №1. – S. 8–14.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // *AIP Conference Proceedings*. – 2025. – Vol. 3268. – №1. – S. 070035.
5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // *International Journal on Integrated Education*. – 2023. – Vol. 4. – №3. – S. 60–66.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

